

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

ITÄMEREN JA VÄLIMEREN TUNNELMIA

Raportti liedkonsertin toteutuksesta

TEKIJÄ: Pauliina Sairanen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Pauliina Sairanen	
Työn nimi Itämeren ja Välimeren tunnelmia. Raportti liedkonsertin toteutuksesta.	
Päiväys 13.5.2014	Sivumäärä/Liitteet 22/4
Ohjaaja(t) Marjatta Airas ja Irina Zahharenkova (taiteelliset ohjaajat), Anna-Maria Pekkinen (kirjallinen ohjaaja)	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion Konservatorio	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tekijä halusi toteuttaa opinnäytetyönään liedkonsertin, joka koostui suomalaisesta ja katalonialaisesta liedmusiikista. Ohjelmistoon valittiin Leevi Madetojan Syksy-sarjasta op. 68 viisi ensimmäistä laulua ja Eduard Toldrà i Solerin kuusi liedsävellystä. Konsertin tavoitteena oli luoda kuulijoille tunnelmia ja tunteita Itämereltä ja Välimereltä. Tekijä halusi kehittää omia taitojaan liedmusiikin saralla. Konsertissa esiintyivät: Pauliina Sairanen, sopraano ja Ivan Joans i Ametller, piano.</p> <p>Raportissa esitellään lyhyesti säveltäjien elämänvaiheita ja mainitaan heidän merkittäviä sävellyksiään. Konsertissa esitetyt teokset analysoidaan lyhyesti pääosin laulajan ja tekstintulkinnan näkökulmasta. Lisäksi raportissa kerrotaan ohjelmiston harjoittamisesta, konserttijärjestelyistä ja itse konsertista.</p> <p>Itämeren ja Välimeren tunnelmia -konsertti pidettiin Kuopion musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa torstaina 17.4.2014. Tekijä koki produktion olevan taiteellisesti ja yhteismusisoinnillisesti opettavainen. Tekijä nautti suuresti ohjelmiston harjoittamisesta ja työskentelystä hänelle uuden liedmusiikin saralla. Soittajat tekivät ensimmäistä kertaa yhteistyötä keskenään ja ovat innokkaita jatkamaan hyvin alkanutta taivaltaan musiikin parissa. Esiintyjät saivat hyvää ja kannustavaa palautetta yleisöltä, mikä kannusti heitä vielä enemmän.</p>	
Avainsanat Liedmusiikki, Syksy-sarja, L. Madetoja, E. Toldrà i Soler	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Pauliina Sairanen			
Title of Thesis The atmosphere from Baltic Sea and Mediterranean Sea. A report of trough the lied concert.			
Date	13.5.2014	Pages/Appendices	22/4
Supervisor(s) Marjatta Airas and Irina Zahharenkova (artistic supervisors), Anna-Maria Pekkinen			
Client Organisation /Partners Kuopio Conservatoire			
<p>Abstract</p> <p>This thesis was carried out as a lied music concert consisting of Finnish and Catalanian music. Leevi Madetoja´s song cycle Syksy and six of Eduard Toldrà i Soler´s songs were selected for the repertoire. The aim of this concert was to create feelings and bring the atmosphere of the Baltic Sea and Mediterranean Sea to the audience. One of the student´s main goals was to improve the skills of lied music. The performers in the concert were Pauliina Sairanen, soprano and Ivan Joanals i Ametller, piano.</p> <p>In this report the two composers are introduced as well as their biography events of life and main compositions. Short analyses of the concert repertoire are given mainly from the perspective of the singer and the interpretation of the text. The practicing process and the concert arrangement of the concert as well as the concert itself are elucidated in the report.</p> <p>The atmosphere from Baltic Sea and Mediterranean Sea –concert was held in the Chamber music hall of the Kuopio Music Centre on the 17th of April 2014. The student felt that the process for this production was artistically and musically instructive. She felt that studying a new repertoire and new lied music was engaging. This production was the first time when the players worked together musically and they are more than willing to continue to cooperate in the future. The performers received good and encouraging feedback which inspired them even more.</p>			
Keywords Lied, song cycle Syksy, L. Madetoja, E. Toldrà i Soler			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	SÄVELTÄJÄT	6
2.1	Leevi Antti Madetoja.....	6
2.2	Eduard Toldrà i Soler	8
3	KONSERTTIPRODUKTION TEOKSET	9
3.1	Leevi Madetoja: Syksy-sarja op.68 (1930), runot L. Onerva.....	9
3.2	Kuusi Eduard Toldrà i Solerin liedä.....	12
4	KONSERTTIOHJELMISTON HARJOITTAMINEN JA KÄYTÄNNÖNJÄRJESTELYT	18
5	KONSERTTI	19
6	POHDINTA.....	20
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	22

1 JOHDANTO

Toteutin opinnäytetyönäni liedkonsertin yhdessä pianisti Ivan Joanals i Ametllerin kanssa. Konsertin ohjelma koostui suomalaisesta ja katalonialaisesta musiikista. Produktio toteutettiin Kuopion musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa 17.4.2014 klo 19. Teoksina olivat Leevi Madetojan Syksy-sarjasta op. 68 viisi ensimmäistä laulua: 1. Syksy, 2. Lähtö, 3. Luulit, ma katselin sua, 4. Hyvää yötä, 5. Lintu sininen sekä kuusi Eduard Toldrà'n sävellyksistä: Els obercocs i les petites collidores, Romança sense paraules, Les garbes dormen al camp, Vinyes verdes vora el mar, Platxèria ja Divendres Sant.

Yhteinen taiteellinen tavoitteemme oli luoda vahvat musiikilliset tunnelmat kuvastamaan kahta erilaista kulttuuria. Halusimme myös kehittää taitojamme liedparina ja oppia reagoimaan entistä vahvemmin ja herkemmin toistemme soittoon ja lauluun. Henkilökohtaisesti tavoittelin itselleni mukavaa ja miellyttävää esiintymistilannetta, jossa pystyisin tulkitsemaan ja tunnelmoimaan omaa persoonaani hyödyntäen.

Madetojan Syksy-sarjan viimeisen laulun Ijät hyrskyjä päin jätin suosiolla tulevaisuuteen, sen ollessa teknisesti ja tulkinnallisesti kovin haastava. Mielestäni tämä laulu vaatii paljon sellaista keskittymistä ja paneutumista, johon en katsonut minulla olevan vielä tarvittavia resursseja. Saimme kuitenkin eheän kokonaisuuden kasaan tästä huolimatta.

Raportissa esittelen lyhyesti säveltäjät ja heidän keskeisiä sävellyksiään. Valitessamme Joanalsin kanssa säveltäjiä opinnäytetyöhön emme tienneet säveltäjillä olevan vain kahdeksan vuoden ikäero. Lähdeaineistona olen käyttänyt eri musiikkitietosanakirjoja ja lähteitä internetistä. Raportissa käyn läpi myös esitetyt teokset ja niiden tekstit ja raotan omia tulkinnallisia ajatuksiani ja analyyseni teoksista.

2 SÄVELTÄJÄT

2.1 Leevi Antti Madetoja

Leevi Antti Madetoja syntyi 17. helmikuuta 1887 Oulussa. Leevi Madetoja oli Anders Antinpoika Madetojan ja Anna Madetojan (os. Hyttinen) nuorin lapsi. Leevi Madetojalla oli kaksi vanhempaa veljeä, joista Hjalmar Anders kuoli yhdeksän kuukauden ikäisenä, kolmea vuotta nuoremmasta Yrjöstä tuli isovelji Leevi Madetojalle.

Anders Madetoja menehtyi Amerikassa näkemättä poikaansa Leeviä. Anna Madetojasta tuli kodille ja lapsille keskeisin hahmo Leevin lapsuudessa ja Anna Madetojan vahva musikaalisuus vaikutti vahvasti ensimmäisenä innostuksen aiheena ja kannustimena poikansa musiikillisella uralla.¹

Leevi Madetoja vietti lapsuutensa ja kävi koulunsa Oulussa ja kirjoitti ylioppilaaksi Oulun suomalaisklassillisesta lyseosta vuonna 1906. Madetojan ensimmäinenä soittimena toimi huuliharppu, mutta kiinnostus oppia soittamaan kanteletta syrjäytti melko nopeasti innostuksen huuliharppua kohtaan. Kanteleen soittajana Madetoja olikin melko taitava ja hän lienee musiikinhistorian ainoita soittajia, jonka pääinstrumenttina on ollut kannel. Kouluaikoinaan Madetoja opiskeli pääosin itsenäisesti myös viulun- ja pianonsoittoa.²

Vuoden 1906 syksyllä Madetoja aloitti opintonsa Helsingin musiikkiopistossa (nykyään Taideyliopiston Sibelius-Akatemia), jossa hänen teoriaopetuksestaan vastasi Armas Järnefelt. Hänen opettajinaan toimivat myös Erik Furuhjel ja Jean Sibelius. Vuosina 1910–1912 Madetoja opiskeli Pariisissa, Wienissä ja Berliinissä.

Vuonna 1913 Madetoja meni naimisiin runoilija L. Onervan kanssa. Madetoja sävelsikin lukuisia yksinlauluja L. Onervan runoihin. Vuosina 1912–1916 sävellystöiden ohessa Madetoja toimi kapellimestarina Helsingissä ja Viipurissa. Hän toimi myös opettajana ja Helsingin Sanomien musiikkiarvostelijana.³

Madetoja oli lähes koko uransa ajan tuottelias ja ahkera säveltäjä ja muusikko. Viimeisinä elinvuosinaan hänen tuotteliaisuutensa kuitenkin tyrehtyi ja vaimonsa ja ystävänsä Eino Leinon tapaan Madetoja alkoholisoitui. Leevi Madetoja kuoli 60-vuotiaana Helsingissä.⁴

Tyylillisesti säveltäjänä Madetoja ei kokenut suuria murroksia. Hänen sävellyksensä voidaan katsoa omaavan romanttisia vaikutteita (Kullervo), sekä jopa myöhäisromanttisia sävyjä. Balettipantomiiimi

¹ Salmenhaara 1987, 11-13

² emt., 16

³ emt., 31

⁴ emt., 350-351

Okon Fuoko esitteli säveltäjän taitoja uusklassismin saralla, tosin tämä teos on ainoa Madetojan tuotos, jonka voidaan suoranaisesti katsoa edustavan juuri uusklassismia.

Leevi Madetojan keskeisiin teoksiin lukeutuu muun muassa kolme sinfoniaa F-duuri (1916), Es-duuri (1918) ja A-duuri (1926), oopperat Pohjalaisia 819239 ja Juha (1934), balettipantomiimi Okon Fuoko (1927) sekä luikuisat pianosäestykselliset yksinlaulut.⁵

⁵ Korhonen 2004, 46–47

2.2 Eduard Toldrà i Soler

Eduard Toldrà i Soler syntyi 7. huhtikuuta 1895 Vilanova i la Geltrún nimisessä pienessä kaupungissa, joka sijaitsee Välimeren rannalla. Eduard Toldrà oli Francesc Toldrà i Carbonellin ja Antonia Solerin nuorin heidän neljästä lapsestaan. Francesc Toldrà oli poikansa Eduardin ensimmäinen musiikinopettaja ja hänellä oli suuri vaikutus poikansa musiikilliseen uraan. Eduard Toldrà aloitti esiintymisensä isänsä järjestämällä festivaaleilla, joissa hän soitti ½-viululla isänsä säveltämiä kappaleita vain 7-vuotiaana.

Toldràn ollessa 10-vuotias heidän perheensä muutti Barcelonaan taatakseen perheen kahdelle lapselle, Eduardille ja hänen sisarelleen Enriquetalle paremmat mahdollisuudet opiskella musiikkia. Toldrà pääsi opiskelemaan Liceun konservatorioon, jossa hänen musiikillinen lahjakkuutensa herätti jo varhain huomiota. Vuotta myöhemmin Toldrà siirtyi opiskelemaan Escola Municipal de Músicaan (Barcelonan kaupungin oma musiikkikoulu), mikä johtui pitkälti rahallisista syistä, Liceun konservatorion ollessa yksityisenä oppilaitoksena liian kallis. Escola Municipalissa Toldrà opiskeli viulunsoiton lisäksi harmoniaoppia ja teoriaa vuosina 1907–1910 valmistuen koulusta huippuarvosanoin.

Eduard Toldrà kiersi varhaisaikuisuudessaan paljon Eurooppaa eritoten Ranskassa ja Itävallassa perustamansa menestyksekkään kvartetin Quartet de Corda Renaixementin kanssa. Hän toimi myös viulun- ja orkesterinjohdon opettajana Barcelonan kaupungin musiikkikoulussa. Toldrà oli arvostettu viulisti ja liedsäveltäjä. Vuodesta 1944 aina kuolemaansa asti hän toimi perustamansa Barcelonan kaupunginorkesterin kapellimestarina. Toldrà oli laajalti kiinnostunut eri musiikkityyleistä ja tämän lisäksi myös muista kulttuurillisista toimista kuten kirjoittamisesta, piirtämisestä, teatterista, filosofias-ta ja komiikasta sekä esitettyä että kirjoitettuna.

Pianosäestyksellisten yksinlaulujen lisäksi Toldrà sävelsi musiikkia perinteiselle katalonialaiselle orkesterille coblalle sekä kamarimusiikkia ja sinfonista musiikkia. Toldrà kuoli Barcelonassa vuonna 1962 67-vuotiaana.

Toldràn merkityksellisimpiin teoksiin kuuluvat kamarimusiikkiteokset: Kvartetti c-molli vuodelta 1914, Vistes al mar (merinäkymiä) vuodelta 1920 ja Les danses de Vilanova (Vilanovan tanssit) vuodelta 1931, sinfonisesta musiikistaan: E-duuri sarja vuodelta 1919, Empúries vuodelta 1926 ja La filla del marxant vuodelta 1934, kokoelma liedejä, näyttämömusiikkia ja 21 sardanaa (katalonialainen kansantanssi) eri kokoonpanoille.⁶

⁶ [Viitattu 2014-05-04] saatavissa: <http://www.eduardtoldrasoler.info>

3 KONSERTTIPRODUKTION TEOKSET

3.1 Leevi Madetoja: Syksy-sarja op.68 (1930), runot L. Onerva

1. Syksy

*Lehdet lentää, tuuli käy,
kiiltää märkä maa,
syksyn ilta hämärtäy, tähti tuikahtaa,
tähti, tähti tuikahtaa.*

*Suvi suven jälkehen kuihtuu, taakse jää,
halki kylmän kyynelen, halki kylmän kyynelen muisto välkähtää,
muisto, muisto välkähtää*

Syksy-sarjan ensimmäinen kappale Syksy luo sarjalle tumman ja synkän sävyn. Kappaleen tempo-merkintä on andante. Sävellys lähtee liikkeelle pianosäestyksen trioleilla, mutta laulumelodian rytmit ovat tasajakoiset. Kappale on sävellystyypiltään säkeistömuotoinen ja se on kirjoitettu h-molliin, mutta melodialinja rikkoo h-mollin harmoniaa. Mielestäni melodia korostaa runon pohjimmaista ajatusta jonkin asian loppumisesta ja menetyksestä. Runon loppu itsessään voisi olla jopa lohdullinen ja toiveikas. Madetojan käyttämä sävelkieli saa siihen kuitenkin aikaan surullisen, lohduttoman ja minun korvaani jopa katkeran sävyn. Nyanssien noustessa alun pianosta mezzoforteen ja lopussa fortteen saa sanat ”—halki kylmän kyynelen muisto välkähtää” painon, joka kuulostaa ikään kuin huu-dahdukselta. Sävelkieli ja runo eivät mielestäni ole suoranaisesti ristiriidassa toistensa kanssa, mutta myönnettäköön, että ilman tätä tummanpuhuvaa sävellystä runo olisi minulle paljon valoisampi ja vähemmän lohduton. Laulun kautta runolle kuitenkin aukeaa uusi ulottuvuus, ja näin ollen se tuo uusia ja mielenkiintoisia tulkintamahdollisuuksia.

2. Lähtö

*Yksin, yksin meren kuultoa vasten ja taivaan,
yksin, yksin, yön vihkimä varaan ja vaivaan.
Ah, hyvästi jääkää, ah, hyvästi jääkää!
Konsana en minä palaa.*

*Ankkurit poikki ja pohjaan! Itseni irti nyt ohjaan.
Sallikaa, jumalat korkeat, kantava tuuli sille, ken kutsunne kuuli!
Luokaa lempeä hauta, luokaa lempeä hauta,
ellen ma yllä, kunne mun sieluni halaa!*

Sarjan toinen laulu Lähtö on kuin epätoivoinen rukous tai pyyntö. Alku alkaa tempomerkinnällä largamente, ja sävellajina on a-molli. Kappale alkaa pianosta kuuluvilla paksuilla soinnuilla ja melodia alkaa mukailta runon toteavaa sävyä, jossa runon kertojaminä kuvailee ja korostaa yksinäisyyttään. Keskiosan tempomerkintänä on allegro non troppo ja tämä on laulun dramaattisin kohta. Tässä kes-

kikohdassa lyyrinen minä korostaa omaa vapauttaan "--Ankkurit poikki ja pohjaan! Itseni irti nyt ohjaan" sävelkielen ja rytmien ollessa tällöin villejä ja jopa levottomia. Sävellyksen loppu palaa takaisin ensimmäisessä jaksossa esiintyneeseen kulminaatioon, ja tässä kohdassa tekstiä korostuu epätoivoinen pyyntö "—luokaa lempeä hauta / ellen ma yllä, kunne mun sieluni halua!". Tämä on omalta kohdaltani katsoen teknisesti opinnäytetyössä lauletuista lauluista vaativin. Halusin mukailla säveltäjän merkintöjä ja laulaa lopun korkeat pianissimot, koska katsoin sen olevan tulkinnallisesti tärkeä asia: kuin epätoivoinen, väsynyt ja hiljainen pyyntö jollekin korkeammalle voimalle.

3. Luulit, ma katselin sua

Luulit, ma katselin sua, kun minun silmäni loisti: katselin kadotettua...

Katselin hattaravuoria, katselin tähtien merta,

siltoja taivahan kaaren, siltoja taivahan kaaren...

Siellä, ah, siellä näin kerta onneni saaren, onneni saaren...

Luulit, ma kuiskasin sulle, kun minun ääneni värjyi: kuiskasin kadotetulle...

Haastelin harpulle aaltojen, soivalle ilmojen tuulin, sykkeelle syksyisen taulun, sykkeelle syksyisen taulun...

Siellä, ah, kerta ma kuulin, onneni laulun, onneni laulun...

Kolmas kappale Syksy-sarjassa on sarjan ainoa duuriin kirjoitettu kappale. Kappale on tempomerkinnältään andantino ja Madetoja on käyttänyt sävellyksessään F-duuria värikkäästi ja eläväisesti. Säkeistömuotoinen laulu luo hetkittäin ristiriitaisia tunnelmia runon ja melodian välillä. Runo kuvastaa mielestäni muistoa tai toivetta onnenhetkistä, joita runon kertojalle ei mahdollisesti enää ole tai joita runon kertoja ei ole saavuttanut. Säkeistöjen alut "luulit, ma katselin sua, kun minun silmäni loisti" ja "luulit, ma kuiskasin sulle, kun minun ääneni värjyi" tuntuvat lähes syytöksiltä runon edetessä kohtiin "--katselin kadotettua..." ja "-- kuiskasin kadotetulle". Aivan kuin runon kertoja syyttäisi runon toista henkilöä menetetyistä onnista, jonka voisi saavuttaa vain runossa mainitun kadotetun kanssa. Tämä kuuluu myös melodialinjassa, joka alun herkän ja kauniin duuriosan jälkeen hetkellisesti muuttuu molliksi ja tekee koko muun kappaleen melodialinjaan selvän poikkeuksen. Säkeistöjen loput kulmineituvat melodialinjan ja nyanssien nousuun tekstin kuvaillessa runon minän katseen ja kuiskausten kohdetta luontosymbolein. Mielestäni Madetoja on juuri värikkäällä ja elävällä otteellaan saanut sävellyksen tukemaan runon moniulottuvaisuutta. Tämän kappaleen koin olevan laulusarjan intiimein teos. Se herättää uusia ajatuksia jokaisella laulukerralla ja siitä syystä se pysyikin tulkinnallisesti aina tuoreena.

4. Hyvää yötä

Saapuu hetki toivottuni, lankee uupuneeseen silmään kauan kangastellut uni.

Hyvät yöni heitän sulle.

Yöhön käyvän, yöhön käyvän sielun tähti viimeinen sa olit, olit mulle.

Jo on hetki pilkkopimeen: siunaan sydämesi suuren, siunaan sydämesi suuren, menen maata Herran nimeen

Syksy-sarjan neljännen kappaleen alkusoitto on kuin hautajaismarssi ja jopa lauluosion alkaessa tämä tunnelma säilyy, tempomerkintä andantino ja 4/4 merkintä tahtilajiksi vain lisäävät kyseistä vaikutelmaa. Edellisen kappaleen F-duurin jälkeen sävellaji vaihtuu tässä kappaleessa f-molliksi, joka kaikuu lohduttomana ja synkkänä. Laulun runon tärkeitä kohtia on nostettu esille resitatiivimaisissa osioissa kappaleen keskivaiheilla ("-- hyvät yöni heitän sulle" ja "--Jo on hetki pilkkopimeen"). Runon teksti nostaa esille yön ja unen, jotka viittaavat vahvasti jonkin loppumiseen. Voisiko runo kuvastaa viimeisiä jäähyväisiä? Kenelle jäähyväiset ovat osoitettu? Runon lopussa runon minä menee maata Herran nimeen, siunattuaan runon toisen henkilön suuren sydämen. Tämän lyhytkestoinen kappale herättää paljon ajatuksia ja Madetojan sävelkieli soi tässä kappaleessa muihin sarjan kappaleisiin verrattuna yllättävän yksinkertaisena. Tulkinnallisesti pyrin noudattamaan kappaleen herkkiä nyansseja ja halusin tulkintani olevan vähäeleistä, jolloin runo ja musiikki pääsevät mielestäni parhaiten esille. Minusta runon ja musiikin yhteensovitus ovat omiaan kertomaan ja välittämään kuulijalle teoksen sisimmän tarkoituksen, mitä se itse kullekin henkilökohtaisesti on.

5. Lintu sininen

Lintu sininen, pursi ilmojen, anna, että katson merta sulkien!
Lintu sininen, istu kädellen, anna, että äänes kultaa kuuntelen!
Lintu sininen, satu satujen, tule, tule mulle iloks iltojen!
Lintu sininen, lennä povellen, laula, laula mulle laulu sydämen!
Lintu sininen, lennä povellen, lintu sininen!

Viides sarjan laulu Lintu sininen on herkkä, kaunis ja unenomainen pieni kappale, jossa mielestäni kuvastuu vapaudenkaipuu. Kappale on tempomerkinnältään andantino ja säestys keinahtelee kuin herkkä valssi. Melodia on hauraan ja läpikuultavan oloinen, ilmentäen tekstiä kuin se olisi kuiskaus. Tämän kappaleen laulumelodia on koko sarjan lyyrisin ilman suuria dramaattisia nousuja. Loppuosassa melodiassa tapahtuvassa nousussakin saa kannatella ajatusta kuiskauksesta ja nyanssimerkintöjä mukaillen nousu tapahtuu mezzofortena palaten lopun piano pianissimoon. Tämä laulu oli minulle entuudestaan tuttu, tosin en itse ollut sitä laulanut, mutta olin kuullut siitä monia versioita vuosien varrella. Osittain tästä syystä koin kyseisen teoksen Madetojan lauluista rakkaimmaksi itselleni.

3.2 Kuusi Eduard Toldrà i Solerin liedä

Els obercocs i les petites collidores (1915), runo Joseph Carner

*Diu Iris a Myrtila:
–Oh, amiga, jo no sé!...
Tants obercocs hi deixes
damunt l'obercoquer?*

*–Oh, Iris, prou m'agrada
menjar-ne a torbellins
i sentir l'or alegre
com raja boca endins.*

*Mes arriba el mal temps i prop del flam furient,
jo sento en la teulada dansar teules i vent,
i em plau quan nostra mare, veient-nos entristsits
i com freguem els nassos i com bufem els dits,
ens dugui riolera, quan cau la neu a flocs,
un pot amb confitures de préssecs o obercocs.*

Aprikooseja ja pieniä poimijoita, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauliina Sairanen

*Iris sanoo Myrtilalle:
- Ai, ystäväni, en voi ymmärtää!
Niin monta aprikoosiako
jätät aprikoosipuuhun?*

*- Voi, Iris, minä kyllä pidän niiden syömisestä
ja siitä kultaisesta mausta, joka on suussani.*

*Mutta huono sää saapuu, ja takkatulen ääressä voin kuulla tiilien ja tuulen tanssivan katolla.
Minusta on mukavaa kun äiti, joka näkee meidät surullisina, meidän hieroessamme neniämme ja
puhaltaessamme kylmiä sormiamme, tuo meille hymyillen, lumen putoillessa hiutaleina, purkin
marmeladia, jossa on persikoita tai aprikooseja.*

Eduard Toldrà i Solerin kappaleet esitimme konsertissa kronologisesti sävellysvuoden mukaan. kappaleista ensimmäinen on herttainen ja kaunis kappale, joka kertoo pienistä tytöistä Iriksestä ja Myrtilasta, jotka keräävät aprikooseja. Se on eläväinen kappale, jossa Toldrà käyttää F-duuria rikkaasti ja sympaattisesti väritellen kappaletta pianosäestyksessä tapahtuvalla kromatiikalla. Melodia itsessään on lyyrinen ja yksinkertaisen laulavainen luoden kappaleelle persoonallisen ja ihastuttavan sävyn. Kappaleen sävelmaailma mukailee suboista ja lapsenomaista runoa, joka itsessään on viaton olematta kuitenkaan naiivi. Tämä pieni kappale onnistuu luomaan lämpimän ja ihastuttavan tunnelman, jossa pianotekstuuri, melodia ja runo ovat kaikki tasa-arvoisessa asemassa.

Romança sense paraules (1915), runo Joan Maragall

*En la pica de la font neda una rosa vermella
acotada al raig del broc hi peu una joveneta
per la barba i coll avall li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensems i al cap de vall s'ennuega.*

*Tots se posen a xisclar, s'esvaloten i s'alegren
i el més petitet de tots en bressol dins la caseta
al sentir aquell brogit, tot nuet,
riu i perneja i es posar a cantar tot sol
una romança sens lletra.*

Sanaton romansi, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauliina Sairanen

*Punainen ruusu kelluu lähteessä,
nuori tyttö juo lähteestä,
josta raikas vesi valuu pitkin hänen leukaansa;
nuoremmat sisarukset nauravat ääneen veden kastellessa tytön;
hän nauraa juodessaan ja alkaa yskimään.*

*Kaikki alkavat kiljumaan, iloista ja onnesta
ja kaikkein nuorin on kehdoissa, pienessä talossa,
kuulessaan äänet, paljaana, hän nauraa ja heiluttelee jalkojaan ja laulaa itsekseen
romanssia ilman sanoja*

Toinen esittämistämme Toldrà'n kappaleista on nopea, iloinen ja hersyvä sävellys, joka jatkaa ensimmäisessä kappaleessa kuultua tunnelmaa iloisuudesta ja lapsenomaisuudesta. Tämän kappaleen teksti on mielestäni tarkoituksenmukaisesti lapsellinen ja huoleton, joka ilmenee myös sävelkielessä. Pianotekstuuri on melko yksinkertaista, mutta luo kuitenkin mahtavan dialogimaisen vaikutelman melodian kanssa ja näin ollen kappaleesta tulee yksikertaisin keinoin leikinomainen vuoropuhelu. Rytmissä esiintyvät staccatot ja triolit korostavat omalta osaltaan leikkillisyyttä, luoden kuitenkin kappaleelle särmikkyyttä ja iskeyttä. Tulkinallisesti koin tämän kappaleen esittämisen erittäin mielisiksi, koska kappaleessa sai hyödyntää kaikkea hauskuutta, huumoria ja leikkimielisyyttä, mitä vain suinkin itsestään löytää. Tosin kappaleen haastavin osuus oli juurikin tuottaa nopeasti ja iskevästi tekstiä.

Les garbes dormen al camp (1923), runo Josep Maria de Sagarra

*Les garbes dormen al camp, Déu els do bona dormida.
Sequeix la guatlla el reclam, la niarada avorrida.
Juliol ens duu l'aram dins la posta beneida.
Les garbes dormen al camp, que la sega ja és finida.*

*El repos del verd fullam a l'ocellada convida.
Les garbes dormen al camp, garbes seques sense vida.*

*Passa l'euga com un llamp sense fer cas de la brida.
Les garbes dormen al camp i l'ombra l'ha esfereïda.
Ai, encara servo el ram, i l'estimada és pertida.
Les garbes dormen al camp, Déu els do bona dormida.*

Heinäpaalit uinuvat pellolla, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauliina Sairanen

*Heinäpaalit uinuvat pellolla,
Jumala soi niille hyvää unta,
viiriäinen kuuntelee poikastensa sirkutusta.
Heinäkuu tuo kuparin pyhään auringonlaskuun.
Heinäpaalit uinuvat pellolla, sadonkorjuu on päättynyt.*

*Lehtien vihreys kutsuu kaikki linnut puoleensa.
Heinäpaalit uinuvat pellolla, kuivaneet, elottomat paalit*

*Tamma laukkaa nopeaan huomaamatta edes aita.
Heinäpaalit uinuvat pellolla, säikäyttäen varjoillaan tamman.
Säilytän kimppeä vieläkin, vaikka rakkaani on lähtenyt.
Heinäpaalit uinuvat pellolla, Jumala soi niille hyvää unta.*

Les garbes dormen al camp tuo kahden ensimmäisen kappaleen jälkeen esille uuden tunnelman. Pianolle kirjoitettu, g-mollissa soiva, pehmeä teksturi, jota laulumelodia mukailee, luo teokselle pysähtyneen ja kaihoisan tunnelman. Teksti, jota Lyyrinen melodia korostaa, kulkee pehmeästi eteenpäin kuvaillen kesäistä katalonialaista maisemaa. Kappaleen dramaattisin kohta on kappaleen keskiosassa, joka sopivalla tavalla rikkoo utuista tunnelmaa. Loppupuoliskolla selkeänä soiva duoriosio saa aikaan lempeän kontrastin keskiosan hienoiselle dramatiikalle. Kaiken kaikkiaan kappale on lievästä tummasävyisyydestään huolimatta toiveikkaan ja kuulaan kuuloinen. Tulkinallisesti haastavinta oli saada kappaleen sävyt tarpeeksi selkeästi eroteltua toisistaan, ettei esitys muodostuisi liian pysähtyneeksi ja sitä kautta tylsäksi, sillä sitä kappale ei nimenomaan ole.

Vinyes verdes vora el mar (1924), runo Josep Maria de Sagarra

*Vinyes verdes vora el mar, ara que el vent no remuga,
us feu més verdes I encar teniu la fulla poruga,
vinyes verdes vora el mar*

*Vinyes verdes dolç repòs, vora la vela que passa,
cap al blinqueu el cos sense decanter-vos massa,
vinyes verdes dolç repòs.*

*Vinyes que dieu adéu, al llagut i a la gavina,
i al fi serrallet de neu que ara neix i que ara fina,
vinyes que dieu adéu.*

*Vinyes verdes del meu cor, dins el cep s'adorm la tarda,
raim negre, pàmpol d'or, aigua, penyal i basarda,
vinyes verdes del meu cor.*

*Vinyes verdes vora el mar, verdes a punta de dia,
verd suau de cap al tard, feu-nos sempre companyia,
vinyes verdes vora el mar.*

Vihreät viinitilat meren äärellä, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauliina Sairanen

*Vihreät viinitilat meren äärellä,
kun tuuli ei vihellä, tulette vihreämmiksi,
vaikka lehtenne ovat pelokkaita,
vihreät viinitilat meren äärellä*

*Vihreät viinitilat, lempeä lepo, lähestyvä purjevene;
taivutte kohti merta, kuitenkin ette liiaksi,
vihreät viinitilat, lempeä lepo.*

*Viinitilat hyvästelemässä luuttua ja loppia,
ja ohutta lumipeittoa, joka maahan sadettuaan sulaa pois.
Viinitilat hyvästelemässä.*

*Sydämeni vihreät viinitilat,
iltapäivä nukahtaa köynnöksiin,
punainen rypäle, kultainen lehti, vesi, jyrkänne ja pelko.
Sydämeni vihreät viinitilat.*

*Vihreät viinitilat meren äärellä,
vihreinä aamunkoitteessa,
pehmeän vihreinä illan saapuessa,
olkaa aina luonamme,
vihreät viinitilat meren äärellä.*

Tämä H-duuriin kirjoitettu kappale on puhtaan ja kirkkaan kuuloinen. Pianosaestyksessä rytmi on paikallaanpysyvä, joka luo aika ajoin sointiin vahvaa syvyyttä ja paksua sointia, melodia kulkiessa kirkkaana ja kauniisti soivana. Pianon oikealle kädelle kirjoitetut puhtaat kvartit antavat kappaleelle diatonisen sointikuvan. Kappaleen teksti on kuvaileva ja teksti itsessään on valmis luomaan vahvoja tunteita ja tunnelmia. Koin helpoksi saada itselleni kappaleeseen mielikuvia ja tunnelmia. Melodian, säestyksen ja runon ollessa jo niin kuvailevia ja kauniita en kokenut tarvetta tehdä mitään suuresti, sillä musiikin virtaavuus johdatti helposti tulkintaani.

Platxèria (1927), runo Joan Salvat-Papasseit

Dolça amigueta juguem a fet, o a corretgeta o a bell indret.

*Dolça amigueta no tinguis por:
ni he d'allunyar-me ni en cap racó fer-te malicies o bé el distret
si acàs et crèmes o ets a l'indret on he amagada la teva flor:
sit u ets manyaga, jo sere bo.*

*Dolça amigueta tornem al joc, la teva escala farà de toc.
Si tu m'atrapes no et besaré, si jo t'atrapo perdonaré
que no m'estimis. Ja em somriuràs.*

si et cau la trença jo et faré el llaç.

Riemu, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauli Kananen

Rakas pieni ystäväni, pelataan kuurupiiloo tai aarteen etsintää.

*Rakas pieni ystäväni, älä pelkää:
en lähde pois, enkä satuta sinua, en hylkää sinua vaikka satuttaisit itsesi tai jotain pahaa tapahtuisi
sinulle:
jos olet suopea minulle, minä olen sinulle hyvä.*

*Rakas pieni ystäväni jatketaan kuurupiiloo,
aloita laskemaan tuon portaikon luona.
Jos saat minut kiinni en suutele sinua,
jos saan sinut kiinni, annan anteeksi vaikket rakastuisikaan minuun.
Pian tulet hymyilemään minulle.*

Jos lettisi aukeaa, minä palmikoin sen uudestaan

Platxèria eli riemu on kuvaava nimi tälle iloiselle teokselle. Se on kirjoitettu F-duuriin ja sisältää kaksi hyvin erilaista jaksoa, joista toinen on erittäin rytmisen ja iloinen. Toinen jakso puolestaan on intii-
mimpi ja rytmillisesti joustavampi. Teksti kertoo leikistä kahden toisistaan pitävän ihmisen välillä ja
musiikki kivastaa tätä läpi kappaleen toistuvien suurien sekuntien avulla. Ne luovat kappaleeseen
mielenkiintoa sen perusrakenteen ollessa melko yksinkertainen. Tätä kappaletta oli erittäin hauska
laulaa. Tarttuva melodia ja nopeat rytmit saivat jo luonnostaan aikaan riemua ja iloa kappaleen tul-
kintaan.

Divendres Sant (1929), runo Josep Carner

*L'oratge s'adormissa i el cel és apagat,
ocells de la bardissa, no desvetlleu l'Amat.*

*Els pobres ulls són lassos quan l'hora baixa es fon
i han fatigat sos braços tots els pecats del món.
La llum se n'és anada del rostre sangonent;
Sa joventut passada com una rosa al vent.
Cloïa les parpelles al capdamunt d'un rost;
De cara a les estrelles clavat en una post.*

*L'oratge s'adormissa i el cel és apagat,
ocells de la bardissa, no desvetlleu l'Amat.*

Pitkäperjantai, suomennos Ivan Joanals i Ametller ja Pauliina Sairanen

*Sää nukahtaa ja taivas on hiljainen,
pensaiden linnut, älkää herättäkö Rakastettua.*

*Silmänsä ovat väsyneet iltapäivän päättyessä
ja kaikki maailman synnit ovat väsyttäneet hänen kätensä.
Hänen verestä vuotavat kasvonsa kalpenevat;
hänen nuoruutensa kuihtuu kuin ruusu tuulessa.
Hän sulkee silmänsä jyrkänteen reunalla;
ristillä, kasvot kohti tähtiä.*

*Sää nukahtaa ja taivas on hiljainen,
pensaiden linnut, älkää herättäkö Rakastettua.*

Divendres Sant on valitsemistamme Toldrà'n kappaleista synkin ja surullisin. Se kertoo Pitkästäperjantaista ja Jeesuksen kärsimyksestä ristillä. Tekstiä mukaillen laulussa on kuultavissa hiljaisuus ja suru. Keskijaksossa tempo on liikkuvampi ja sävelkieli dramaattisempaa kuin alussa kuulussa herkässä mutta tummasävyisessä jaksossa, joka kertautuu lähes identtisenä lopussa. Kappaleen polyrytmiikka on mielenkiintoinen, laulun tahtilaji on 2/4, mutta pianosäestykseen on kirjoitettu triolikuviot ja mielestäni juuri tämä luo kappaleeseen salaperäisyyttä. Tempomerkinnältään kappale on *lento* (hitaasti), mutta muuttuu keskiosassa tempomerkintään *poco più*. Harmoninen jännite kasvaa jaksojen lopussa ennen uusien jaksojen alkamista. Kuten kaikissa Toldrà'n kappaleissa, niin iloisissa kuin surullisissa sävelkieli tuntuu niin tarkoin harkitulta, että se luo itsessään tulkinalle vahvan pohjan. Tässä kappaleessa koin samaa tulkinnallista haastetta kuin Les garbes dormen al campissa. Halusin tulkintani olevan selkeä ja vähäeleinen olematta kuitenkaan tylsä tai staattinen. Mielestäni herkkään ja koskettavaan runoon ja lauluun ei liioin tarvitse dramatisointia, täytyy vain luottaa omiin ajatuksiin ja tunteisiin.

4 KONSERTTIOHJELMISTON HARJOITTAMINEN JA KÄYTÄNNÖNJÄRJESTELYT

Valitsimme opinnäytetyöhön lied-parini Kuopion konservatoriossa opiskelevan katalonialaisen pianisti Ivan Joanalsin kanssa itseämme kiinnostavat säveltäjät, joiden musiikkiin halusimme tutustua tarkemmin ja esitellä toisillemme omaa kulttuuriamme ja kansallisuuttamme edustavat säveltäjät. En tuntenut paljoakaan Eduard Toldràn musiikkia ja olin kuullut vain kaksi hänen säveltämänsä kappaletta, jotka herättivät mielenkiintoni tätä katalonialaista säveltäjää kohtaan. Itse puolestani valitsin Madetojan musiikin pitkälti runojen pohjalta. Olin aiemmin tutustunut Lintu sininen -kappaleeseen ja päätin tutustua tarkemmin koko Syksy-sarjaan. Kysyin Joanalsin mielipidettä ja mielenkiintoa Madetojan musiikkia kohtaan ja hän koki musiikin innostavana ja inspiroivana. Kiehtovaa oli myös huomata Madetojan ja Toldràn sävelkielten eroavaisuudet, vaikkakin säveltäjät ovat eläneet samaan aikaan. Halusimme kehittää taitojamme lied-duona ja jo alusta alkaen keskittyä tunnelmointiin musiikissa.

Ryhdyimme harjoittamaan kappaleita syksyllä 2013 jolloin aloitimme Madetojan musiikista. Syksyn mittaan harjoitimme suurimman osan Madetojan kappaleista, minkä jälkeen ryhdyimme harjoittamaan myös Toldràn kappaleita. Suurimman osan Toldràn kappaleista harjoitimme keväällä 2014. Henkilökohtaisesti harjoittelussa kului paljon energiaa ja aikaa katalaanin ääntämyksen opetteluun. Kielenä katalaani oli minulle jo kuulokuvallisestikin melko vieras ja se loi mielenkiintoisen haasteen opinnäytetyöhöni.

Vastuutehtävät jakautuivat tasaisesti ja käytännönjärjestelyt konserttia koskien teimme yhdessä. Opinnäytetyön varsinaista konserttiosiota ennen pidimme harjoituskonsertin Kuopion kaupungintalolla. Valmistelimme jo harjoituskonserttiin käsiohjelmat (ks. liite 1) ja käännöstyön runoihin teimme yhdessä. Saimme konserttiimme vieraita Kataloniasta ja käännsimme Madetojan musiikeissa olevat L. Onervan tekstit katalaaniksi (ks. liite 2). Teimme myös julisteen, jossa mainostimme varsinaista konserttiämme (ks.liite3)

Virallisesti taiteellisesta ohjauksesta vastasi Irina Zahharenkova ja kiireisten aikataulujemme vuoksi jouduimme jättämään taiteellisen ohjauksen viimeiseen viikkoon ennen konserttia. Zahharenkovalta saimme hyviä tulkinnallisia ja musiikillisia ajatuksia ja näkökulmia työhömmе. Saimme taiteellista ja teknistä ohjausta myös omalta henkilökohtaiselta instrumenttiopettajaltani Marjatta Airakselta. Airaksen taiteelliset ja ammattitaitoiset näkemykset olivat hyödyllisiä ja saimme paljon hienoja ja käytökelpoisia ideoita tulkintaamme. Molempien opettajien kanssa työskentely oli opettavaista ja silmiä-avartavaa.

5 KONSERTTI

Konsertti toteutettiin Kiirastorstain iltana 17.4.2014 Kuopion musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa. Ennen konserttia valmistelimme lavan lähinnä katsoen flyygelin olevan oikealla ja meille mieluisalla paikalla. Laitoimme äänityslaitteet (ks.liite 4) valmiiksi ja testasimme niiden toimivuuden.

Olimme kutsuneet konserttiimme ystäviämme ja minä olin kutsunut sukulaisiani, joten tiesimme konserttiyleisömme koostuvan meille rakkaista ihmisistä. Tästä johtuen koimme olomme rauhallisiksi ja odotimme innolla konserttiämme.

Alkuun esitimme Madetojan Syksy-sarjasta viisi kappaletta ja loppuun Toldrån kuusi liedä. Madetojan kappaleita esittäessä jännitin jonkin verran, joka omasta mielestäni vaikutti hieman äänelliseen kvaliteettiini. Onnistuin kuitenkin jännittämisestä huolimatta pitämään kiinni tulkinnallisista ajatuksistani. Toldrån kappaleita esitettäessä koin oloni olevan jo paljon rennompaa ja parempaa. Ainoa suuri jännitykseni näissä kappaleissa oli muistaa sanat ja oikeaoppinen lausuminen. Suurimmalti osalti muistinkin kaiken ja olin tyytyväinen siihen.

Esiintyessämme ja harjoitellessamme koin erityisen mieluisaksi yhteistyön Joanals i Ametllerin kanssa. Hänen loistava taitonsa reagoida viestimiini musiikillisiin ja tulkinnallisiin impulsseihin loi minulle turvallisen ja rauhallisen mielen tulkita kappaleita ja tehdä niihin haluamiani nyansseja. Koin koko konsertin ajan, että tulkintamme ja tunnelmointimme sointui hyvin yhteen ja parhaimmillamme olimme liedmusiikin periaatteen mukaisesti tasapainoinen ja tasa-arvoinen musiikillinen pari.

Konsertti itsessään onnistui melko hyvin ja saavutimme meille itsellemme asettamamme tärkeimmän haasteen, joka oli luoda tunnelmia ja herättää tunteita musiikin kautta. Viikon alussa ennen konserttia olin väsynyt ja en ollut luottavainen omaan jaksamiseen. Konsertti oli minulle kuitenkin muistutus siitä, että kun uskaltaa omistautua musiikille jaksaa hiukan väsyneenäkin luoda tunnelmia. Saimme yleisöltä hyvää palautetta ja ystävämmme kertoivat nauttineensa konsertista.

Lautakunta, jossa oli Anna-Maria Pekkinen, Irina Zahharenkova ja Sari Morkkila-Karttunen antoi meille positiivista ja kannustavaa palautetta. Saimme kiitosta yhteistyöstämme ja siitä, että olimme tunnollisesti harjoittaneet ohjelmamme. Henkilökohtaisesti sain kannustusta siihen, että voisin luottaa omiin tulkinnallisiin näkemyksiini ja uskaltaa tuoda niitä vielä enemmän esille. Sain hyviä neuvoja siihen, että osaisin jatkossa kasvattaa kappaleitten intensiteettiä ja olla herpaantumatta ja osoittamatta sitä joillain hiukan hätäisillä eleilläni. Kaikki lautakunnan jäsenet kuitenkin sanoivat nauttineensa konsertista ja myös heidän mukaan onnistuimme välittämään kuulijoille Välimeren ja Itämeren tunnelmia.

6 POHDINTA

Tämän produktion toteuttaminen oli minulle tärkeä tilaisuus kehittää taiteellisia, tulkinnallisia ja teknisiä taitojani. Ohjelmistossa oli paljon vaativuutta ja se vaati asiaan paneutumista ja ahkeraa harjoittelua. Klassisen laulajan näkökulmasta liedmusiikilliset taidot ovat elintärkeitä ja juuri liedmusiikki opettaa tarkkaa ja herkkää reagointikykyä. Liedmusiikin tulkinta on monesti vaativaa sen vähäeleisyydestä johtuen, mutta juuri tämä vähäeleisyys opettaa reagoimaan tarkkaan kaikkiin peiniimpiinkin musiikissa esiintyviin vuoropuheluihin.

Mukavinta projektissa oli ehdottomasti tiivis yhteistyö pianistin kanssa. Olemme Joanals i Ametllerin kanssa hyvät ystävät, mutta emme olleet tehneet ennen tätä projektia tiivistä yhteistyötä. Koin yhteistyömme mieluisaksi ja pianistina Joanals i Ametller on erittäin luotettava ja tunnollinen. Hän harjoitti oman osansa moitteettomasti ja oli suurena apuna minun harjoittelussanikin. Oli myös ilo huomata, että suurimmalti osin tulkintatahtomme ja musiikilliset näkökulmamme ovat hyvin samanlaisia.

Ainoa suuri asia, jota muuttaisin produktion toteuttamisessa, olisi oma ajankäyttöni. Käyttäisin enemmän aikaa teosten harjoittamiseen ja poistaisin sen suuren kiiren, jota nyt minulla oli koko ajan harjoittaessa ohjelmistoa. Kiire toi harjoitteluun tarvitsematonta huolta ja murhetta. Olisi ihanaa päästä toteuttamaan tällainen konsertti kaikessa rauhassa ja omistautua työhön vielä enemmän. En kuitenkaan sano, ettenkö olisi tehnyt parastani ja panostanut konserttiin, mutta olisin kyllä monesti voinut laittaa nämä ihanat kappaleet esittämään suurempaa roolia omassa arkielämässäni. Näin ollen olisin saanut tulkintaani toivomaani ja lautakunnan mainitsemaa rauhaa ja ehkä olisin myös osannut nauttia konsertista ja musiikista tätäkin enemmän.

Itämeren ja Välimeren tunnelmia -konsertti oli minulle tärkeä ja rakas produktio. Opin paljon itsestäni laulajana ja taiteilijana. Tärkeintä kuitenkin on, että sain taas yhden muistutuksen yhteis-musisoinnin tärkeydestä. Musiikki on vuoropuhelua, joka herättää tunteita ja ajatuksia. Onneksi onnistuimme Ivan Joanals i Ametllerin kanssa herättämään vuoropuhelullamme tunteita myös yleisös-sä.

LÄHTEET

Lähdekirjallisuus

KORHONEN, Kimmo 2004. Suomen säveltäjiä neljältä vuosisadalta. Helsinki. BTJ Kirjastopalvelu Oy.

SALMENHAARA, Erkki 1987. Leevi Madetoja. Helsinki. Tammi.

Nuottijulkaisut

FAZER MUSIIKKI OY, 1987. Leevi Madetoja Yksinlauluja. Helsinki.

UNION MUSICAL EDICIONES, 1995. Eduardo Toldra Colección de Canciones Cuaderno II. Madrid.

WWW-aineisto

Eduard Toldrà i Soler –sivusto (ei päiv.): Life.

<http://www.eduardtoldrasoler.info/index/life>. (Aineisto 4.5.2014).

LIITTEET

Liite 1: Käsiohjelma suomeksi

Liite 2: Käsiohjelma katalaaniksi

Liite 3: Konserttijuliste

Liite 4: Cd-tallenne

Liite 1: käsiohjelma suomeksi

Itämeren ja Välimeren tunnelmia

Pauliina Sairanen, laulu

Ivan Joanals i Ametller, piano

Ohjelma:

Leevi Madetoja (1887-1947)

Syksy-sarja (1930):

Syksy

Lähtö

Luulit, ma katselin sua

Hyvää yötä

Lintu sininen

Eduard Toldrà i Soler (1895-1962)

Laulut:

Els obercocs i les petites collidores (1915)

Romança sense paraules (1915)

Les garbes dormen al camp (1923)

Vinyes verdes vora el mar (1924)

Platxèria (1927)

Divendres Sant (1929)

Els obercoacs i les petites collidores (1915), runo Joseph Carner

*Iris sanoo Myrtilalle:
 - Ai, ystäväni, en voi ymmärtää!
 Niin monta aprikoosiako
 jätät aprikoosipuuhun?
 - Voi, Iris, minä kyllä pidän niiden syömisestä
 ja siitä kultaisesta mausta, joka on suussani.
 Mutta huono sää saapuu, ja takkatulen ääressä voin kuulla tiilien ja tuulen tanssivan katolla.
 Minusta on mukavaa kun äiti, joka näkee meidät surullisina, meidän hieroessamme neniämme ja
 puhaltaessamme kylmiä sormiamme, tuo meille hymyillen, lumen putoillessa hiutaleina, purkin
 marmeladia, jossa on persikoita tai aprikooseja.*

Romança sense paraules (1915), runo Joan Maragall

*Punainen ruusu kelluu lähteessä,
 nuori tyttö juo lähteestä,
 josta raikas vesi valuu pitkin hänen leukaansa;
 nuoremmat sisarukset nauravat ääneen veden kastellessa tytön;
 hän nauraa juodessaan ja alkaa yskimään.
 Kaikki alkavat kiljumaan, ilosta ja onnesta
 ja kaikkein nuorin on kehdoissa, pienessä talossa,
 kuuleksaan äänet, paljaana, hän nauraa ja heiluttelee jalkojaan ja laulaa itseksään
 romanssia ilman sanoja*

Les garbes dormen al camp (1923), runo Josep Maria de Sagarra

*Heinäpaalit uinuvat pellolla,
Jumala soi niille hyvää unta,
viiriäinen kuuntelee
poikastensa sirkutusta.*

*Heinäkuu tuo kuparin
pyhään auringonlaskuun.
Heinäpaalit uinuvat pellolla,
sadonkorjuu on päättynyt.*

*Lehtien vihreys kutsuu kaikki linnut puoleensa.
Heinäpaalit uinuvat pellolla,
kuivaneet, elottomat paalit*

*Tamma laukkaa nopeaan
huomaamatta edes aitaa.
Heinäpaalit uinuvat pellolla,
säikäyttäen varjoillaan tamman.
Säilytän kimppeä vieläkin,
vaikka rakkaani on lähtenyt.
Heinäpaalit uinuvat pellolla,
Jumala soi niille hyvää unta*

Vinyes verdes vora el mar (1924), runo Josep Maria de Sagarra

*Vihreät viinitilat meren äärellä,
kun tuuli ei vihellä, tulette vihreämmiksi,
vaikka lehtenne ovat pelokkaita,
vihreät viinitilat meren äärellä*

*Vihreät viinitilat, lempeä lepo, lähestyvä purjevene;
taivutte kohti merta, kuitenkin ette liiaksi,
vihreät viinitilat, lempeä lepo.*

*Viinitilat hyvästelemässä luuttua ja loppia,
ja ohutta lumipeittoa, joka maahan sadettuaan sulaa pois.
Viinitilat hyvästelemässä.*

*Sydämeni vihreät viinitilat,
iltapäivä nukahtaa köynnöksiin,
punainen rypäle, kultainen lehti, vesi, jyrkänne ja pelko.
Sydämeni vihreät viinitilat.*

*Vihreät viinitilat meren äärellä,
vihreinä aamunkoitteessa,
pehmeän vihreinä illan saapuessa,
olkaa aina luonamme,
vihreät viinitilat meren äärellä.*

Platxèria (1927), runo Joan Salvat-Papasseit

*Rakas pieni ystäväni, pelataan kuurupiiloo tai aarteen etsintää.
 Rakas pieni ystäväni, älä pelkää: en lähde pois, enkä satuta sinua,
 en hylkää sinua vaikka satuttaisit itsesi tai jotain paha tapahtuisi sinulle:
 jos olet suopea minulle, minä olen sinulle hyvä.
 Rakas pieni ystäväni jatketaan kuurupiiloo,
 aloita laskemaan tuon portaikon luona.
 Jos saat minut kiinni en suutele sinua,
 jos saan sinut kiinni, annan anteeksi vaikket rakastuisikaan minuun.
 Pian tulet hymyilemään minulle.
 Jos lettisi aukeaa, minä palmikoin sen uudestaan*

Divendres Sant (1929), runo Josep Carner

*Sää nukahtaa ja taivas on hiljainen,
 pensaiden linnut, älkää herättäkö Rakastettua.*

*Silmänsä ovat väsyneet iltapäivän päättyessä
 ja kaikki maailman synnit ovat väsyttäneet hänen kätensä.
 Hänen verestä vuotavat kasvonsa kalpenevat;
 hänen nuoruutensa kuihtuu kuin ruusu tuulessa.
 Hän sulkee silmänsä jyrkänteen reunalla;
 ristillä, kasvot kohti tähtiä.
 Sää nukahtaa ja taivas on hiljainen,
 pensaiden linnut, älkää herättäkö Rakastettua.*

Leevi Antti Madetoja oli yksi aikansa arvostetuimmista suomalaisista säveltäjistä. Madetoja toimi myös kapellimestarina, kirjoittajana ja opettajana. Hän syntyi 17. helmikuuta 1887 Oulussa ja aloitti musiikillisen uransa jo kouluikäisenä opiskellen itsenäisesti viulun-, pianon- ja kanteleensoittoa. Myöhemmin hän opiskeli Helsingin musiikkiopistossa (nyk. Sibelius-Akatemia) mm. Armas Järnefeltin ja Jean Sibeliuksen johdolla. Madetoja opiskeli myös Pariisissa ja Wienissä. Säveltäjänä hän aloitti uransa kansallisromanttikona, mutta jo hyvin varhain otti teoksiinsa vaikutteita nykyaikamusiikista ja pohjalaisesta musiikkikielestä. Hänen merkittävimpiin teoksiinsa lukeutuu mm. oopperat Pohjalaisia ja Juha, sekä balettiteos Okon Fuoko. Madetoja oli naimisissa runoilija L. Onervan kanssa, jonka runoihin hän sävelsi lukuisia pianosäestyksellisiä yksinlauluja. Madetoja kuoli vuonna 1947 Helsingissä 60-vuotiaana.

Eduard Toldà i Soler syntyi 7. huhtikuuta 1895 Vilanova i la Geltrússa, Kataloniassa. Hän on yksi maansa merkittävimmistä musiikillisista vaikuttajista 1900-luvun alkupuolella. Toldrà on sanottu olevan "suuri arkkitehti" katalonialaisessa musiikillisessa kulttuurissa ja sen uudelleenherättäjä. Toldràn musiikki edustaa *noucentisme*a (1900-luvun alun kulttuurillinen liike avantgardea vastaan). Toldrà ei ollut ainoastaan säveltäjä vaan myös taitava viulisti ja hän perusti menestyksekkään kvartetin Quartet de Corda Renaixement. Hän toimi myös viulun- ja orkesterinjohdon opettajana Barcelonan kaupunginorkesterin kapellimestarina. Toldrà oli laajalti kiinnostunut eri musiikkityyleistä ja tämän lisäksi myös muista kulttuurillisista toimista kuten kirjoittamisesta, piirtämisestä, teatterista, filosofiasta ja komiikasta, sekä esitettynä, että kirjoitettuna. Viulunsoitosta hän kiinnostui isänsä Francesc Toldrà Carbonellin ansiosta. Pianosäestyksellisten yksinlaulujen lisäksi hän sävelsi kamari-musiikkia ja sinfonista musiikkia. Toldrà kuoli Barcelonassa vuonna 1962 67-vuotiaana.

Pauliina Sairanen (s. 3. syyskuuta 1987) aloitti lauluopintonsa Sinikka Litmasen johdolla Kerimäellä. Vuosina 2006-2007 Sairanen opiskeli Savonlinnan musiikkiopistossa opettajanaan Tarja Pihlainen. Syksyllä 2007 Sairanen aloitti opinnot Kuopion konservatoriossa ammatillisella toisella asteella ja valmistui Kuopion konservatoriosta keväällä 2010 opettajanaan Marjatta Airas. Syksyllä 2010 Sairanen aloitti opinnot Savonia ammattikorkeakoulussa opettajanaan Marjatta Airas.

Ivan Joanals i Ametller (s. 6. maaliskuuta 1984) aloitti musiikkiopintonsa kotikylässään Calongessa, Kataloniassa Carina Nadalin johdolla. Myöhemmin Joanals valmistui Gironan konservatoriosta pääaineenaan klassinen piano Lluís Bruguésin oppilaana. Valmistumisensa jälkeen vuonna 2004 Joanals aloitti opintonsa Katalonian musiikkikorkeakoulussa, jossa hän opiskeli pääaineenaan musiikin teoriaa ja sävellystä ja valmistui vuonna 2010. Syksystä 2011 lähtien Joanals on opiskellut Kuopion konservatoriossa, josta hänen on tarkoitus valmistua keväällä 2014. Opettajinaan hänellä on konservatoriossa Kimmo Huikuri, klassisessa pianossa, Elina Kempainen, jazzpianossa ja Mauno Peltola, pasuunassa.

Liite 2: käsiohjelma katalaaniksi

Impressions bàltiques i mediterrànies

Pauliina Sairanen, veu
Ivan Joanals i Ametller, piano

Programa:

Leevi Madetoja (1887-1947)

Suite Syksy (Tardor) (1930):

Syksy (Tardor)
 Lähtö (La partida)
 Luulit, ma katselin sua (Et pensaves que et mirava)
 Hyvää yötä (Bona nit)
 Lintu sininen (L'ocell blau)

Eduard Toldrà i Soler (1895-1962)

Cançons:

Els obercocs i les petites collidores (1915)
 Romança sense paraules (1915)
 Les garbes dormen al camp (1923)
 Vinyes verdes vora el mar (1924)
 Platxèria (1927)
 Divendres Sant (1929)

Leevi Madetoja (1887-1947)

Syksy (Tardor) (1930)
(poema de L. Onerva)

El fullam voleia, el vent bufa,
 la terra molla llueix,
 s'enfosqueix el vespre tardorenc i s'esdevé la lluisor de l'estel,
 l'estel, s'esdevé la lluisor de l'estel.

Estiu rere estiu s'asseca, ja ha quedat enrere,
 d'una llàgrima freda, d'una llàgrima freda el record reviscola,
 el record, el record reviscola.

Lähtö (La marxa) (1930)
(poema de L. Onerva)

Sol, tot sol contra la lluïssor de la mar i el cel,
sol, tot sol, maridat per la nit amb el perill i el tripijoc.
Ai, adéu-siau a tothom, ai, adéu-siau a tothom!
Mai més no tornaré.

Talleu les àncores i que s'enfonsin! Haig d'alliberar-me.
Déus a les alçades, deixeu venir el vent traginador,
per a aquell que ha sentit el vostre clam!

Feu una tomba agradable, feu una tomba agradable,
per si no atenyo allà on la meva ànima anhela!

Luulit, ma katselin sua (Pensaves que et mirava) (1930)
(poema de L. Onerva)

Et pensaves que et mirava quan els ulls em lluien: estava mirant el perdut...
Mirava les muntanyes de cotó fluix, mirava el mar d'estels,
els ponts del cel, els ponts del cel...
Allà, ai, allà vaig veure-hi l'illa de la meva felicitat, l'illa de la meva felicitat...

Et pensaves que et xiuxiuejava quan la meva veu tremolava: xiuxiuejava al perdut...
Li parlava a l'arpa de les onades, al vent melodiós de l'aire,
al batec del paratge tardoral, al batec del paratge tardoral...
Allà, ai, allà on un cop vaig sentir-hi el cant de la meva felicitat, el cant de la meva felicitat...

Lintu sininen (L'ocell blau) (1930)
(poema de L. Onerva)

Ocell blau, de l'aire, deixa'm mirar l'oceà del plomall!
Ocell blau, reposa a la meva mà, deixa'm sentir l'or del teu reclam!
Ocell blau, el més gran dels contes de fades, vine i il·lumina'm els meus vespres!
Ocell blau, vola cap al meu pit, canta la cançó del meu cor!
Ocell blau, vola cap al meu pit, ocell blau!

Hyvää yötä (Bona nit) (1930)
(poema de L. Onerva)

L'hora arriba, estimat meu, a l'ull afeixugat ve el somni que ha estat tant de temps imminent. Et desitjo bona nit. A la nit, a la nit de l'estel de l'ànima, la darrera, la darrera que era per a mi. És hora que s'enfosqueixi: beneeixo el

teu gran cor, beneeix el teu gran cor. Em fico al llit fins quedar adormit en nom del Senyor.

Eduard Toldrà i Soler (1895-1962)

Els obercocs i les petites collidores (1915)
(*poema de Josep Carner*)

Diu Iris a Myrtila:
–Oh, amiga, jo no sé!... Tants obercocs
hi deixes damunt l'obercoquer?
–Oh, Iris, prou m'agrada menjar-ne a torbellins
i sentir l'or alegre com raja boca endins.
Mes arriba el mal temps i prop del flam furient,
jo sento en la teulada dansar teules i vent,
i em plau quan nostra mare, veient-nos entristits
i com freguem els nassos i com bufem els dits,
ens dugui riolera, quan cau la neu a flocs,
un pot amb confitures de préssecs o obercocs.

Romança sense paraules (1915)
(*poema de Joan Maragall*)

En la pica de la font neda una rosa vermella
acotada al raig del broc hi beu una joveneta
per la barba i coll avall li regala l'aigua fresca;
els germanets més petits, riu que riu de la mullena;
ella riu i beu ensems i al cap de vall s'ennuega:

Tots se posen a xisclar, s'esvaloten i s'alegren
i el més petit de tots en bressol dins la caseta
al sentir aquell brogit, tot nuet,
riu i perneja i es posar a cantar tot sol una romança sens lletra.

Les garbes dormen al camp (1923)
(*poema de Josep Maria de Sagarra*)

Les garbes dormen al camp, Déu els do bona dormida.
Segueix la guatlla el reclam, la niarada avorrida.
Juliol ens duu l'aram dins la posta beneïda.
Les garbes dormen al camp, que la sega ja és finida.

El repòs del verd fullam a l'ocellada convida.
Les garbes dormen al camp, garbes seques sense vida.

Passa l'euga com un llamp sense fer cas de la brida.

Les garbes dormen al camp i l'ombra l'ha esfereïda.
 Ai, encara servo el ram, i l'estimada és partida.
 Les garbes dormen al camp, Déu els do bona dormida.

Vinyes verdes vora el mar (1924)
(poema de Josep Maria de Sagarra)

Vinyes verdes vora el mar, ara que el vent no remuga,
 us feu més verdes i encar teniu la fulla poruga,
 vinyes verdes vora el mar.

Vinyes verdes dolç repòs, vora la vela que passa,
 cap al blinqueu el cos sense decantar-vos massa,
 vinyes verdes dolç repòs.

Vinyes que dieu adéu, al llagut i a la gavina,
 i al fi serrallet de neu que ara neix i que ara fina,
 vinyes que dieu adéu.

Vinyes verdes del meu cor, dins el cep s'adorm la tarda,
 raïm negre, pàmpol d'or, aigua, penyal i basarda,
 vinyes verdes del meu cor.

Vinyes verdes vora el mar, verdes a punta de dia,
 verd suau de cap al tard, feu-nos sempre companyia,
 vinyes verdes vora el mar.

Platxèria (1927)
(poema de Joan Salvat-Papasseit)

Dolça amigueta juguem a fet, o a corretgeta o a bell indret.

Dolça amigueta no tinguis por:
 ni he d'allunyar-me ni en cap racó fer-te malícies o bé el distret
 si acàs et cremes o ets a l'indret on he amagada la teva flor:
 si tu ets manyaga, jo seré bo.

Dolça amigueta tornem al joc, la teva escala farà de toc.
 Si tu m'atrapes no et besaré, si jo t'atrapo perdonaré
 que no m'estimis. Ja em somriuràs.

Si et cau la trena jo et faré el llaç.

Divendres Sant (1929)
(poema de Josep Carner)

L'oratge s'adormissa i el cel és apagat,
 ocells de la bardissa, no desvetlleu l'Amat.

Els pobres ulls són lassos quan l'hora baixa es fon
i han fatigat sos braços tots els pecats del món.
La llum se n'és anada del rostre sangonent;
Sa joventut passada com una rosa al vent.
Cloïa les parpelles al capdamunt d'un rost;
De cara a les estrelles clavat en una post.

L'oratge s'adormissa i el cel és apagat,
ocells de la bardissa, no desvetlleu l'Amat.

Leevi Antti Madetoja va ser un dels compositors més reconeguts durant la seva època. A més a més de compositor, també va ser director, escriptor i professor. Va néixer el 17 de febrer del 1887 a Oulu (Finlàndia) i va començar de ben menut la seva carrera musical, en què va ser autodidacte en el violí, el piano i el kantele (instrument de corda tradicional de Finlàndia). Més endavant va passar a estudiar a l'Escola de Música de Helsinki (actualment coneguda com a Acadèmia Sibelius) amb Armas Järnefelt i Jean Sibelius com a professors seus. Madetoja també va estudiar a París i Viena.

Com a compositor, el nacionalisme romàntic encaçala els seus primers estadis però ben aviat va adquirir influències de l'art modern i de la música del nord de la Mar Bàltica (indret conegut com a golf d'Ostrobòtnia). Les òperes Pohjalaisia i Juha i el ballet Okon Fuoko són les seves creacions més cèlebres. Madetoja va casar-se amb L. Onerva, que va ser poeta i va compondre moltes cançons amb acompanyament de piano per als propis poemes que ella havia escrit. Madetoja va morir als 60 anys a Helsinki (Finlàndia), l'any 1947.

Eduard Toldrà i Soler va néixer el 7 d'abril del 1895 a Vilanova i la Geltrú (Catalunya). És considerat una de les figures més importants de la música catalana de mitjan s. XX. Hom l'ha considerat el gran arquitecte del renaixement musical català dels anys 20 i un dels grans exponents del noucentisme musical. A més a més de compositor, va ser un violinista excel·lent, que fundà el molt reeixit Quartet de Corda Renaixement. Va ser també professor de violí i direcció d'orquestra a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, que és on s'havia format ell musicalment. Des de l'any 1944 fins al seu traspàs va ser director titular de l'Orquestra Municipal de Barcelona. Toldrà es va interessar no només pels diferents vessants musicals, sinó també en els culturals, ja que practicà l'escriptura, el dibuix, el teatre, la filosofia i l'humor per la via oral i escrita. El seu debut musical, als 7 anys com a violinista, va venir a càrrec del seu pare, Francesc Toldrà i Carbonell, que l'hi introduí. A part del gran nombre de cançons que va compondre per a veu i piano, el seu repertori com a compositor compta amb una gran quantitat de peces per a cobla, música de cambra i música simfònica. Va morir a Barcelona (Catalunya) l'any 1962 a l'edat de 67 anys.

Pauliina Sairanen (3 de setembre del 1987) va començar a estudiar cant al seu poble natal, Kerimäki (Finlàndia) amb la professora Sinikka Litmanen. Durant els anys 2006-2007, Sairanen ha estudiat a l'Escola de Música de Savonlinna (Finlàndia) amb la professora Tarja Pihlainen. A la tardor del 2007 va començar a estudiar al Conservatori de Kuopio (Finlàndia) d'on se'n va graduar la primavera del 2010, sota la supervisió de la seva professora, Marjatta Airas.

A la tardor del 2010, la Pauliina començà a estudiar a la Universitat de Ciències Aplicades de Savònia amb la professora Marjatta Airas i se'n graduarà el maig d'enguany 2014.

Ivan Joanals i Ametller (6 de març del 1984) va començar a estudiar el piano al seu poble natal, Calonge (Catalunya) amb la professora Carina Nadal. Més endavant va graduar-se de piano al Conservatori de Girona (Catalunya) amb el professor Lluís Brugués. A continuació va passar a estudiar a l'Escola Superior de Música de Catalunya en l'especialitat de Teoria i Composició, d'on se'n va llicenciar l'any 2010.

Des de la tardor del 2011, l'Ivan cursa els seus estudis al Conservatori de Kuopio (Finlàndia), d'on se'n graduarà el proper maig del 2014, havent estudiat piano clàssic amb el professor Kimmo Huikuri, a més de piano jazz amb Elina Kempainen i trombó amb Mauno Peltola.

Liite 3: Konserttijuliste

ITÄMEREN JA
VÄLIMEREN
TUNNELMIA

17. 4. 2014 KLO 19
KAMARIMUSIIKKISALI

PAULIINA SAIRANEN, LAULU
IVAN JOANALS I AMETLLER, PIANO
OPINNÄYTETYÖKONSERTTI

VAPAA PÄÄSY

 KUOPION
KONSERVATORIO

 SAVONIA

Liite 4: CD-tallenne